

dit recht tot  
af, om een  
te gaan op de  
de praktijk  
n.

eschil?

rt de laatste  
es voorkomt,  
istus, na de  
beluisterd te  
in ik zeg u,  
petra zal ik  
poorten van  
verweldden".  
beeldsprak.  
op de petra  
de "poorten  
verweldden".  
ertalen kan,  
fen zullen, is  
g te verstaan,  
us altoos ge-  
n, lieft zelfs  
jke nabijheid  
tomen terecht  
lit beeld een  
een Christus  
blik als voor  
dat Christus  
vor zeker een  
itus deze be-  
vond hij zich,  
in de deelen  
geenwoordige  
ons gebrgte  
het dal een  
van boven  
achtigste en  
alestina, een  
ar was voor  
beheerschte,  
bouwvallen,  
l was, en in  
el een even  
kt op ieder,  
rotsvesting  
ent gelege-  
terke kasteel  
aandacht ge-  
nk, aan den  
de diepte ge-  
rot, waaruit  
ren van de  
n. Ook deze  
de beroemde-  
Nie er thans  
wordt ge-  
heiminische"  
reeds vroeg  
and gebracht  
er was een  
n boven de  
in nis uitge-  
vor den Jood  
psten afkeer  
vleisch, iets  
erke vesting  
die donkere  
vots vormden  
ing.  
ver bestaan,  
ijst Petrus en  
jn gemeente  
rotsvesting  
stelen zagen  
genaakbaar,  
ijken aanval  
te gebouwd.  
Kerk, zijn  
len top van  
arom onin-  
En om dit  
kken, voegt  
de poorten  
eldigen zou-  
aakte beeld  
nk aan den  
als 't ware  
d" vormde,  
t te maken,  
chijnlijkheid  
de moelijken-  
ier alle uit-  
s hier niet  
uld van de  
Want zoo  
saliteit. Op  
na' belijde-  
in de volle  
hemels, als  
t van Chris-  
an den voet  
et van den  
de eeuwige  
droomen de  
sternis, die  
ich keeren,  
te vernietit-  
niet opzet  
een vijan-  
tegenover  
alleen van  
Hades zelf  
borgen, is  
oog, schuilt  
leen gezien  
Hades, die  
leenen aan  
dit onzicht-  
weld aan-  
geworden,  
er zijn te  
es bedoeld  
hier tegen-  
vrijandelijke  
jer worste-  
ang. Die  
tus' Kerk  
derf, haar  
naar de

constante voorstelling der Schrift, de Vorst der duisternis, Satan. Hij is de vijand van Christus' Kerk, die omgaat als een brieschende leeuw, zoekende wien hij verslinden mag. Als de leden van Christus' Kerk worden opgeroepen om te waken en te strijden, dan geldt die vermaning altoos tegen de aanvallen van den Boos. En het wereldhistorische woord, waardoor Christus het fundament aanwist, waarop zijn Kerk gebouwd zal worden, en haar blijvend bestand waarborgt tegen elken aanval van den vijand, kan daarom niet anders zien dan op den aanval van Satan.

Zoo is het dan ook door de Kerk aller eeuwen — en dit getuigenis der Kerk mag zeker niet licht worden geacht — verstaan. Alle Kerkvaders, alle leeraren en doctoren der Middeleeuwen, alle roomsche en protestantsche exegeten uit den tijd der Reformatie hebben het zoo verstaan. En het machtige geloofslied van Luther: Een vaste burch is onze God, laat dan de hel vrij woeden, geeft uiting aan de heerlijke geloofs-kerheid, die de Kerk van Christus aan deze belofte ontleend.

De nieuwere uitleggers daarentegen verwerpen deze uitlegging schier eenparig en nemen op het voetspoor van Hugo de Groot, die het eerst deze uitlegging verdedigde, aan, dat het woord Hades hier niet door hel, maar door dood moet vertaald worden. De gronden, die Hugo de Groot hiervoor aanvoerde, zijn echter uiterst zwak. Hij wijst er vooreerst op, dat het woord Hades altijd beteekent dood of staat des doods en nooit de hel. En ten tweede, dat de uitdrukking: poorten van den Hades, blijkbaar ontleend is aan Jesaja 38:10, waar Hiskia zegt, dat hij in zijn doodelijke krankheid tot aan de poorten van de Scheol gekomen was; waar de Scheol zonder eenigen twiifel den dood aanduidt. Toch zijn deze gronden weinig steekhoudend. Dat het woord Hades wel degelijk in den zin van hel gebruikt wordt, moeten de nieuwere uitleggers zelf toestemmen en kan ook niet worden betwist. En wat het beroep op Jesaja 35:10 aangaat, zoo is het zeker waar, dat de "poort van de Scheol" daar op het graf ziet, maar hieruit volgt nog niet, dat Christus hier het beeld in denzelfden zin gebruikt. In Jesaja 38 wordt, gelijk ook wel elders in het Oude Testament, de Scheol voorgesteld als een gevangenis, die met poorten en grenzelen gesloten is, om aan te duiden, dat de mensch, die door den dood in de Scheol ingaat, daaruit niet weder komen kan. Maar hier is blijkbaar niet het beeld gebruikt van een gevangenis, die haar poort sluit om de gevangenen te bewaren, maar juist omgekeerd van een vesting, die hare poorten open om de vijandelijke legerscharen uit te laten. Het beeld draagt dus een ander karakter. Maar ook afgezien daarvan is er geen enkele reden, waarom Christus zulk een beeld niet in gewijzigden zin zou kunnen gebruikt hebben.

Maar al zijn deze gronden niet afdoende om de oude uitlegging der Kerk omver te werpen, toch moet toegestemd worden, dat de keuze van het woord Hades in plaats van Gehenna hier niet zonder opzet is geschied. Er ligt tot op zekere hoogte een waarheid in, dat de Hades altoos met den dood in verband staat. De oplossing ligt dan ook hierin, dat Satan een "menschenmoorder is van den beginne", dat hij het "geweld des doods" heeft, dat hij dus als Koning heerscht in het Hadesrijk. Hades is daarom hier meer dan de tijdelijke dood, dan de macht der vergankelijkheid, die al het levende verniet. Ook dit ligt er wel in opgesloten, zooals het woord van den Apostel toont, die de gemeente toeroept, dat de dood verslonden is tot overwinning en haar den juichtoon op de lippen legt: Dood, waar is uw prikkel, Hades, waar is uw overwinning! mits maar niet vergeten wordt, wat de Apostel er op volgen laat: de prikkel des doods is de zonde. Zooals Satan een menschenmoorder van den beginne is, niet omdat hij fysiek den mensch doodt, maar omdat hij den mensch tot zonde verleidt en daarom aan het oordeel des doods onderwerpt, zoo doet hij ook nu tegenover de gemeente. De poorten van den Hades ziet dus wel degelijk op de macht der verleiding tot zonde en afval, die van Satan uitgaat.

Zoo opgevat kan eerst duidelijk worden, waarom Christus terstond er op volgen laat: "en Ik zal u geven de sleutelen van het koninkrijk der hemelen; en zoo wat gij binden zult op de aarde, zal in den hemel gebonden zijn en zoo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in den hemel ontbonden zijn". Waar er hier sprake is van de sleutelen van het hemelrijk, wijzen deze sleutelen op een andere poort, die beurtelings gesloten en ontsloten wordt. Deze poort staat hier lijnrecht tegenover de poort van den Hades, en in die sleutel-macht, aan de Apostelen geschonken, ligt de opdracht om de aanvallen uit de poort van den Hades af te weren. Zooals de commandant van een vesting, wetende dat een vijandelijke aanval op de poort zal geschieden, een wachtpost bij die poort uitzet en de sleutelen aan trouwe dienaren toevertrouwt, om toe te zien, dat de poort alleen geopend wordt voor de vrienden en gesloten wordt voor de vijanden — zoo doet Christus hier ook met de poort van het koninkrijk der hemelen, waarvan hij de sleutelen aan zijn Apostelen schenkt. Maar dan blijkt ook uit den aard der sleutel-macht, tegen welke vijandelijke macht de poort moet bewaard worden. Het is niet de macht van ziekte, dood en graf, want dan zou er sprake wezen van de genezing der zieken en wederopwekking der dooden, maar de macht der verleiding tot zonde en ongelooft, want de sleutel-macht hier bedoeld, is de macht om de zonde te vergeven of te houden. De poort moet ontsloten worden voor den berouwhebbenden zondaar, die aan den machtigen greep van Satan

ontkomen, een veilige schuilplaats zoekt in de gemeente van Christus; maar omgekeerd moet ze gesloten worden den hardnekkigen zondaar, die daarmede aan het oordeel van Satan en in zijn macht wordt overgeleverd. Zoo komt ook dit woord van Christus eerst dan tot zijn recht, als men den Hades hier niet van het doodenrijk verstaat, maar van de satanische macht, die Christus' Kerk wil verderven.

De lezingen door Dr. Frank Thomas, meest in Victoria hall, over het Koningschap van Christus gehouden, en later te Genève uitgegeven onder den titel: *La Royauté de Christ*, zullen, volgens een aankondiging in de bladen, ook in Nederlandsche vertaling het licht zien.

Deze lezingen of predicationen zijn zeer des lezens waard, alleen maar, men late zich door den titel niet misleiden. Van Christus als Koning toch in eigenlijken zin, handelt ze niet. Dr. Thomas neemt het Koningschap van Christus in oneigenlijken zin, d. i. enkel ethisch, werkende door den invloed van zijn woord, zijn voorbeeld en zijn geest. Jezus eigen verklaring: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op de aarde", komt hierdoor in geen enkel opzicht tot haar recht. Veeleer leidt zulk een behandeling er toe, dat het eigenlijke Koningschap van den Christus er nog meer door op den achtergrond geraakt.

**Teestafel.**

BIBLIOTHEEK VOOR GODSDIENSTONDERWIJS. Redacteuren: DR. A. TROELSTRA—DR. H. VISSCHER. Serie I. Nummer 12. Het Oude Testament door Dr. A. TROELSTRA. Eerste Stuk. Utrecht. — G. J. A. Rayz. — 1910.

De redacteuren dezer BIBLIOTHEEK, DR. A. TROELSTRA, predikant bij de N. HERENVOERMEERDE GEMEENTE te UTRECHT, en DR. HUGO VISSCHER, hoogleraar aan de RIJKS UNIVERSITEIT aldaar, bedoelen met haar uitgave, te voorzien in de, naar zij meenen, allengs opgekomen behoefte aan leerboeken voor godsdienstonderwijs op onze Christelijke gymnasia. Leerboeken, die tevens, bij het Christelijk Middelbaar onderwijs, dat, naar te verwachten is, weldra breder slucht zal nemen, dienst moeten doen.

De redacteuren dezer serie die zelve korter of langer tijd met het godsdienstonderwijs op dergelijke scholen belast waren, meenden, zoo schrijven de beide heeren, "dat in deze behoefte behoorde te worden voorzien en vonden daarin aanleiding tot deze uitgave".

Zij hebben zich de medewerking van eenige andere Theologen van professie verzekerd en de verschijning kan reeds worden aangekondigd van een aantal handboeken voor gymnasiaal en middelbaar godsdienstonderwijs, en wel van: Het Oude Testament, betwikk Dr. A. TROELSTRA voor zijn rekening neemt; Het Nieuwe Testament, dat door den Utrechtschen hoogleraar Prof. Dr. J. A. C. VAN LEEUWEN wordt bewikt; De KERKESCHIEDENIS, die door Dr. J. H. LANDWEHR, predikant in de N. Gereformeerde Kerk van ROTTERDAM, werd geschreven; De ARCHEOLOGIE, waarvoor Prof. Dr. C. VAN GELDEREN, hoogleraar aan de Vrije Universiteit, zal zorgen; De ZEDELER, die door Prof. Dr. H. VISSCHER zal worden geleverd en eindelijk: De "GEOLOGIE" waar, naar het schijnt, nog een auteur voor wordt gezocht.

Niet zonder belangstelling zie ik bij deze onderneming toe, want als poging om het Christelijk, Middelbaar en Gymnasiaal Onderwijs te helpen opzuimen, verdient zij dat zeer zeker. Toch zij het mij vergund, in alle bescheidenheid, eenige bedenkingen die ik tegen haar heb, uit te spreken.

Gelijk Dr. TROELSTRA en Dr. VISSCHER, behoor ook ik tot hen, "die zelve korter of langer tijd met het godsdienstonderwijs op dergelijke scholen belast waren". Ik toch was er drie jaren achteraan aan het Gereformeerde Gymnasium te AMSTERDAM mee belast.

Mag er dus over meespreken.

De heeren noemen het "een moeilijke taak", en daar ben ik het van harte mee eens.

Het godsdienstonderwijs op onze gymnasia heeft zeker nog een andere strekking dan dat op de catechisatie; het eerste kan en mag het laatste zelfs niet overbodig maken.

Maar met dit al, mag het godsdienstonderwijs "op dergelijke scholen", naar het mij voorkomt, zich ook niet bepalen tot het aanbrengen van een zeker quantum positieve kennis. Het moet toch aan jongens van 12—18 jaar, niet alleen voor het hoofd, maar ook voor hart en hand wat geven.

Niet alleen God uit de Schrift doen kennen, maar ook door inwerking op het gemoedsleven, Hem doen te beminnen en door inwerking op de morele beseflen Hem doen dienen.

En voor deze taak wordt dan aan den docent, in elke van de zes klassen onder gymnasiaal, een uur in de week beschikbaar gesteld. Ik ben gewaar geworden, dat ook dit een groote moeilijkheid is. Nu is het mijne ervaring geweest, dat deze moeilijkheid nog wel het best is te ondervangen door met de jongens den Bijbel zelf, zooal niet in zijn geheel, dan toch wat de voornaamste stukken betreft, te lezen en te bespreken. En dan bij den Bijbel, als éénig handboek, met ze te gebruiken den HINDEN-REGENEN CATECHISMUS, met, zoo noodig, als adversarium, een klein dicataat.

Wat toch is het doel van het godsdienstonderwijs op "dergelijke scholen"? Toch zeker niet, dat men de jongens vormt, om met de Genestet te spreken, al schijnt hij de uitdrukking ook in anderen zin te hebben gemeend, tot "Theologen zonder baard".

Toch zeker wel, om de jongens te vormen tot goede Christenen, die in hun Bijbel thuis zijn en weten wat hun eenige troost in leven en sterven is. Tot goede Christenen, die, met door het godsdienstonderwijs in hun jeugd, als ze later, door academische opvoeding, ook cultuur-menschen geworden zijn, — wat zoo 'n "kwakje", al verbijdt hij het zich ook, toch nog allesbehalve is, — door de "cultuur" niet zijn ontkerend, maar integendeel de "cultuur", althans bij zichzelf, hebben gechristianiseerd.

Welnu, ik vrees, dat men, door in de van de jongens den Bijbel en den HINDEN-REGENEN, een serie van min of meer gepopulariseerde handboeken over zoo ongeveer al de vakken der THEOLOGIE in handen te geven, dit doel niet zal bereiken.

En, afgezien ook van het gevaar, dat men bij deze methode vast raakt op de klip van het

Intellectualisme, zie ik de mogelijkheid niet in om de jongens, met één en zelfs met twee uur per week gedurende een gymnasiaal leerjaar, den inhoud van al die handboeken — de BIBLIOTHEEK stelt nu reeds zes in 't licht, maar er is niets geen reden, dat het daarmee eindigt — in zich te doen opnemen en te verwerken.

Zal het resultaat niet zijn, dat men de jongens, na één of zes jaar lang te hebben bewerkt, tot polyhistor in de THEOLOGIE heeft gemaakt, in stee van, door onderwijs in de religie, tot goede Christenen, die weten wat zij willen en willen wat zij weten en daardoor straks ook als mannen van wetenschap, hun christendom zullen belijden en beleven? Moet dan godsdienstonderwijs een onderwijs in zoowel al de onderdeelen der Theologische wetenschap zijn?

Is wat de heeren Redacteuren der BIBLIOTHEEK zich voorstellen, niet beter en zekerder dan met afzonderlijke handboeken, te bereiken met den Bijbel en den CATECHISMUS?

Ik denk hier b.v. aan de ZEDELER.

Ongewijfeld is ethisch kennen voor ethisch handelen noodig.

Maar is, wat zoo'n gymnasiaal van ethica weten moet, hem niet door zijn docent bijtebrengen uit de voortdurende verklaring van de Tien Geboden in onze CATECHISMUS, desnoods wat uitgebreid bij de mondelinge voordracht.

Ethica — zoowel zedekunde als zedeleer — is een moel en voor Theologen zelfs onmisbaar vak, maar wat betreft het godsdienstonderwijs aan gymnasia, geldt op dit stuk toch nog altijd het woord van SCHILLER:

Gern erlassen wir dir die moralische Delikatesse Wenn du die zehen Gebot, nur notdürftig erfalst.

Daarbij komt nog, dat ik het niet boven bedinking verheven acht om, als men eenmaal bij het godsdienstonderwijs dergelijke handboeken wil gebruiken, — hetzelfde handboek, zooals de heeren Troelstra en Vischer zich blijkbaar voorstellen, op een Gymnasium en een Hoogere Burgerschool te laten dienst doen.

Het wil mij voorkomen, dat de aard van beide inrichtingen van onderwijs hier toe te veel verschilt; dat de dichtere aanspraken van de wereld der Romeinen en der Grieken, voor den gymnasiaal andere eischen stelt dan voor den leerling van een H. B. S.

Dan, dit acht ik bijkomstig.

Mijn groote bedenking is wat ik zoo even besprak. Wil men bij het godsdienstonderwijs behalve den Bijbel en den Catechismus per se nog 'n boek, dan zou ik voor mij meer verwachten van een beknopt compendium, ter vervanging van het dictaat, dan van een serie handboeken.

Een compendium, zooals ik mij herinner, dat van moderne zijde, als ik mij niet vergis, door REVILLE ten onzent is gegeven, in zijn HANDBOEK VOOR GODSDIENSTONDERWIJS.

Met zulk een serie, hoe uitnemend op zich zelf ook, van populair theologische handboeken vrees ik, dat het doel: opbouw van het christelijk middelbaar en gymnasiaal onderwijs niet zal worden bereikt.

Maar, de vrees is een slechte raadgeefster.

Paedagogen van professie, rectoren en directoren, zullen mijn vrees wellicht niet deelen, en wie weet wat moede, door mij niet verzochte resultaten, bij de invoering van deze BIBLIOTHEEK voor GODSDIENSTONDERWIJS op hun scholen, zal worden bereikt.

Wie er de jongens aan durft wagen, zij nog herinnerd, dat zoo de redacteuren der BIBLIOTHEEK als de schrijvers der handboeken allen mannen van overvloedig Gereformeerde belijden zijn.

Over de handboeken zelf valt nog niet veel te zeggen.

Met HET Oude Testament door Dr. A. TROELSTRA ligt hier van Serie I. nog slechts Nr. 12 voor mij.

Doch wat hier zoo voor mij ligt, is in zijn soort metterdaad voortreffelijke arbeid.

In den vorm eener Geschiedenis van het volk Gods onder het Oude Verbond wordt hier een Handleiding tot de kennis van het Oude Testament gegeven.

In dit eerste stuk — Serie I. Nr. 12 — "wordt de inleiding en de geschiedenis tot aan de scheuring des rijks behandeld. In het tweede stuk, dat in het volgende voorjaar verschijnt, zal de verdere geschiedenis gegeven worden, terwijl een overzicht van de lotgevallen van het Joodsche volk tot aan de komst van Christus hieraan zal worden toegevoegd."

Dit "eerste stuk" dan is blijkbaar met zaak-kennis geschreven, en ik kan er de lesing ten eerste aan beveelen.

Van harte hoop ik, dat aan de geachte Redacteuren dezer BIBLIOTHEEK haar voltooiing mag gelukken, want al zou zij dan ook al niet beantwoorden aan het doel dat zij er zich mee stellen, wellicht zal uit dit doel een ander geboren worden. Wellicht zal deze BIBLIOTHEEK dienst kunnen doen als repetitorium voor akademische en kerkelijke examens.

Deze arbeid van bekwaam mannen zal ook in dat geval dan een niet vergeefse zijn.

**Officiële Berichten.**

De Particuliere Synode van Utrecht zal D.V. gehouden worden op Woensdag 8 Juni 1910 in het vergaderlokaal bij de Geref. Kerk te Zeist, des voormiddags 9½ uur.

Punten voor het agendum benevens de namen en adressen van afgevaardigden en seconden worden vóór 5 Mei ingewacht bij den eersten ondergeteekende.

Namens de saamroepende kerk van Breukelen: W. VEDER, praeses. P. VAN SLOTEN, scriba

**Classis Dordrecht.**

De kerkeraad der Geref. Kerk van Dordrecht roept de kerken in de classis Dordrecht op tot een vergadering, welke D.V. zal gehouden worden op Woensdag 4 Mei a.s. te halt 10 ure in de Wilhelminkerk.

Sukken deze vergadering betreffende worden vóór 20 April a.s. ingewacht aan 't adres van den eerst ondergeteekende.

De kerkeraad voornoemd: W. W. MEYEREN, h. t. praeses. J. STERK van DE WEG, scriba.

Dordrecht, 5 April 1910.

**Classis Woerden.**

De classis Woerden zal D.V. vergaderen op Woensdag 11 Mei e.k. 's morgens 9 uur, in Concordia te Alphen a/d Rijn.

Punten voor het agendum worden vóór 20 April ingewacht bij den eerst ondergeteekende.

Namens den kerkeraad van Woensbrugge: C. H. ELSENDA, praeses. A. KROON, scriba.

**Buitenland.**

**Engeland. Gebrek aan candidaten tot den H. Dienat.**

Ook de Engelse Staatskerk heeft gebrek aan candidaten tot den H. Dienat, gelijk uit het officiële jaarboek der Anglicaansche Kerk voor het jaar 1910 blijkt. In 1909 werden 649 "diakenen" geordend, dat is 31 minder dan in 1908. Als verklaring van dit droef verschijnsel wordt aangevoerd, dat de tractementen der predikanten niet meer voldoende zijn, terwijl er aan de candidaten hogere eischen gesteld worden. Zoo werd verleden jaar voor de diocese van Canterbury besloten, dat van 1912 af slechts zulke candidaten geordend zullen worden, welke een academischen graad hebben en minstens één jaar een theologisch seminarium bezocht hebben. Al schijnt deze eisch niet zwaar, toch wordt daarmede met de tot dusver gevolgde praktijk gebroken.

Het gebrek aan candidaten tot den H. Dienat is ook daarom voor de Episcopale Staatskerk tot schade, omdat deze kerk zooveel krachten noodig heeft voor den dienst der kerk in de koloniën. De landverhuizing uit Engeland houdt ook voortdurend aan; er verlieten verleden jaar 300.000 personen het moederland, die zich voornamelijk in West-Canada vestigden. De aartsbisdommen van Canterbury en York vragen daarom om steun voor de Anglicaansche Kerk in West-Canada, omdat die kerk aldaar niet zoo op den achtergrond gedrongen wordt als in Oost-Canada, waar in vele streken slechts een twaalfde deel der bevolking tot de Anglicaansche Kerk behoort. Er moeten daarom elk jaar 50 predikanten naar West-Canada gezonden worden.

Het is wel te wenschen, dat er ook in de Anglicaansche Kerk nieuw leven ontwaakt; want als er geen jongelieden genoeg zijn om in het moederland de Kerk te dienen, dan staat het te vreesen, dat ook geen krachten zullen te vinden zijn om in de koloniën en in Amerika voor haar te arbeiden. Volgens ons is het gebrek aan Dienaren des Woords niet te wijten aan geringe bezoldiging, maar aan de omstandigheid, dat er bij de jongelingschap minder lust wordt gevonden om den Heere in Zijn Koninkrijk te dienen. Men ziet dan ook althijt, dat wanneer er een wederopwaking van het geestelijke leven plaats heeft, er zich ook meer jongelieden aanbieden om de Keik des Heeren te dienen.

**Frankrijk. Zedelijke verwildering.**

De verwildering op zedelijk gebied neemt in Frankrijk hand over hand toe. De *Echo de Paris* beweert, dat het getal aankomende bandieten, gewoonlijk "Apachen" genoemd, te Parijs en omgeving bij de 100.000 komt. Het merendeel van deze lieden, die de politie handen vol werk geven, is nog geen 20 jaar oud. Enkel van deze jonge menschen begingen hun bandietenloopbaan met een moord; de meesten bereiden zich tot groote misdaden voor door diefstal, inbraak enz. Onlangs werd in de buurt van Argentuil zulk een bende ontdekt. Op de openbare straat hielden de leden van dien troep de menschen met een revolver in de hand aan en pesten hun geld af. Er waren jongelieden van 15 en 16 jaar bij.

Uit den *Officiel*, waarin de statistiek van de misdaden gepubliceerd wordt, blijkt dat in de laatste 20 jaar het aantal misdadigers verdubbeld is; in 1908 waren er 566.000. Ook de moorden zijn ongeveer in dezelfde verhouding toegenomen. Van 1891 tot 1895 werden er door elkaar 171 menschen vermoord; van 1896 tot 1906 hadden er jaarlijks 276 moorden plaats. In 1907 werden er 332 menschen om het leven gebracht; in 1908, 318.

Ook de aanvallen der Apachen op de politie nemen van jaar tot jaar toe, een bewijs dat zij steeds brutaler optreden. Deze dagen bracht een Apache vier politieagenten zware verwondingen toe; twee zijn gestorven. Toen politieagenten hem arresteerden wilden en hem daarbij bij den arm grepen, bleek het dat de bandiet zijn armen onwikkeld had met riemen, waarin scherpe prikkels staken. Nadat hij gearresteerd was verklaarde de misdadiger, die zelf zwaar gewond werd, dat het hem verblijdde, dat hij minstens één politiedienaar gedood had; hij wenschte ze allen te vermoorden.

Een liberaal blad vraagt, wat er van de maatschappij worden zal, wanneer het heiliger van 100.000 misdadigers, die het "beesten" noemt, op haar losgelaten wordt?

De coëris van vijanden der religie, Godloochenaren en vrijdenkers die Frankrijk regeert, heeft het veel te druk met het beramen van middelen om de actie der ouders die hunne kinderen niet door goddeloos schoolboeken en anti-christelijke onderwijzers willen laten bederven, te onderdrukken, dan dat zij middelen zou beramen om aan het toenemend zedenbederf pal en perk te stellen. Viviani en zijn mede-ministers, die zich er op beroemen, dat zij de lichten die uit den hemel de menschen toeschijnen, gedoofd hebben, zullen het steeds meer gewaar worden, dat zij op de aarde een stikdonkeren nacht doen heerschen, waarin de macht der duisternis vrij spel heeft. Mocht de Keik des Heeren in deze donkere dagen hare roeping recht verstaan.

**N.-Amerika. Een werklieden-Kerk.**

De Presbyteriaansche Kerk van de nieuwe wereld houdt er een "department" op na van "Church and Labour" (Kerk en arbeid).

De predikant Charles Stelle is "superintendent" van dit departement, dat ingesteld is om in het bijzonder zorg te dragen voor de arbeidende klasse. De Presbyteriaansche Kerk heeft de ervaring opgedaan, dat de menschen uit den werkenden stand hoe langer hoe minder onder hare leden gevonden worden. Hoe dit verschijnsel te verklaren? Zou het feit, dat vele werklieden socialistische en anarchistische denkbeelden gingen omhelzen, daarvan de oorzaak zijn? Of zou de omstandigheid, dat de Presbyteriaansche Kerken te New-York hare gebouwen lieten verdwijnen uit de armere districten, om die te doen verhuizen naar die gedeelten der stad waar de rijken hunne tenten opgeslagen hebben, dit hebben veroorzaakt? Het laatste schijnt het geval te zijn. De predikant Stelle zegt althans, dat hij er lang en sterk tegen heeft geprotesteerd, dat de Kerken de rijkere leden achterna trokken, om de arme werklieden aan hun lot over te laten.

Hij wil nu een poging wagen om een kerk voor den arbeidenden stand te stichten. Daar toe werd een verlaten kerk in een arbeidersbuurt gekocht. Iederden dag en elken avond zullen de deuren der kerk openstaan. De gewone diensten op den dag des Heeren zullen "evangelical", dat is, "orthodox" zijn.

Hierin ligt iets dat in strijd is met Gods Woord. Het laten gelden van stand en rang, van rijkdom en armoede in de Kerk des Heeren, is in strijd met den wil des Heeren. In Christus Jesus is noch Jood noch Griek; noch dienst-

knecht noch vrij; noch arbeider, noch werkgever. En dan de mededeling dat er op Zondag in de arbeiderskerk orthodox zal gepredikt worden! Heeft de rijke dan soms minder behoefte aan het Evangelie dan de arme? God heeft Zijn Woord voor alle menschen zonder onderscheid gegeven.

Wij vreesen dat de werklieden van New York door de Presbyteriaansche arbeiderskerk niet zullen getrokken worden.

**Gemengd Nieuws.**

In 1908 vertoefde omstreks Paschen een bedijder des Heeren te Rome. Hij berocht op genoemde feestdag de Evangelische kerk, doch hij kon het daarin niet uithouden, omdat hetgeen hij daar hoorde een doorlopend bestrijding was van het Paaschewonder. Hij begaf zich daarop naar een Roomsche kerk en daar hoorde hij van den Roomschen predikant datgene, wat de Evangelische predikant hem onthouden had. Deze dagen gaf nu de predikant van het Duitse gezantschap te Rome een boek in het licht, onder den titel: "Optie prediking van den opgestanden Heiland", waarin de schrijver zoekt aan te toonen, dat de oude Paaschprediking, waarin men den nadruk legt op de lichamelijke opstanding van Christus, evenmin houdbaar is, als de radicale prediking waarbij de opstanding van Christus slechtweg geloochend wordt. Omze dit eisch, gelijk de "Kaiserliche Botschaftsprediger" zoekt aan te toonen, een middenweg, dien bewandelt men als men den Christus voorstelt als den levende. Men geeft tegenwoordig algemeen toe, dat altes aankomt op de geloofs-ervaring; het is de voornaamste vraag geworden hoe men in zijn hart tegenover Jesus staat, maar de opstanding is niet meer de grondslag voor het geloof. Oudgeloovigen en moderneren kunnen zich hierin verenigen, dat in Jesus het leven is en dat men, Hem navolgend, God in waarheid dient.

Zoo laat zich de predikant van het Duitse gezantschap te Rome hooren, en het is daarom niet te verwonderen, dat men liever naar een Roomschen predikant, die van het Paaschewonder uitgaat, hoort, dan dat men insistert naar een verkondiging, die datgene loochent wat het middelpunt is van de apostolische prediking. Wij houden het met den apostel Paulus, die verklaarde, dat wij nog in onze zonden zijn, als Christus niet opgestaan is uit den dood.

**WINKEL.**

**Voor Kinderen.**

**UIT KWAAD TOT GOED.**

VI.

TENUG.

Maandenlang zett'en de schipbreukelingen, door den nood gedrongen, het leven op de boere voort, al konden zij ook geen smaak vinden in het hun zoo vreemde werk. Spitten en graven toch leert men op een niet. Maar er viel niets aan te doen, 't Was al mooi, dat de Alcade hen in de gelegenheid stelde een stuk brood te verdienen, en dat stelden allen dan ook op prijs.

Toch verlangde ieder hartelijk naar het einde van dit leven, in een land, waar alles zoo geheel anders was dan men 't gewoon was en waar het leven op den duur uiterst eenzomig werd. 't Ergste echter was, dat velen van het volk begonnen te lijden aan een soort van moeraskoorts, die denkelijk ontstond uit de lage ligging van hun verblijf, de vochtigheid van sommige streken en het ongewone voedsel.

Niet weinig was dan ook de kapitein verheugd toen eindelijk — na vele maanden — beriecht kwam, dat een Nederlandsch schip uit Suriname te La Guazire, een kleine haven op de kust, zou binnenloopen om de schipbreukelingen aan boord te nemen. Ook werd eenig geld gezonden, dat zeer van pas kwam om de reis naar de havenplaats te betalen. 't Was trouwens hoog tijd. Bijna allen van het volk gevoelden zich ziek en menigen, ook Jan Velders, had reeds wegens zwakte het werken moeten staken.

Met veel dank, die trouwens verdiend was, namen de Hollanders afscheid van den Spaanschen Alcade, en aanvaardden de reis in wagens, die zij voor hoogen prijs hadden gehuurd. Een andere reisgelegenheid was er eenvoudig niet. Na een week ongeveer kwam men aan te La Guazire en vond daar het Nederlandsche schip "De Twee Broeders", dat allen aan boord nam en toen dadelijk weer wegzegde.

De reis naar het Vaderland was lang en verdrietig. Niet allen echter maakten die mee. Want enkelen verkozen liever in de West te blijven, waar, meenden zij, meer kans was om op een schip geplaatst te worden, dan in het Vaderland. Velders evenwel wacht er niet zoo over. Hij had na de laatste reis geheel zijn beknot van de zee en het zeemannen-gebed. Daarbij had de ziekte, die hem op de Zuid-Amerikaansche kust trof, hem geducht aangepakt. Hij gevoelde zich mat en zwak en geloofde dat hij nergens meer beter zou worden dan in het Vaderland. En de scheepsoctier gaf hem daarin gelijk.

Toen onze vriend na een reis van eenige maanden zijn doel bereikt, en te Amsterdam weer voet aan wal gezet had, vond hij ook daar de zaken niet zoals hij wenschen mocht. Niet alleen verkreeg hij slechts met eenige moeite zijn afrekening, maar ook in 't algemeen liepen de dingen niet best. De verdeeldheid tusschen de twee partijen, Oranjenmannen en Patriotten, was toegenomen en gaf aanleiding tot allerlei twisten, ook in de onderlinge samenleving. Mischien zou het onzen weijjongen nog wel geluk zijn weder een schip te vinden, doch hij had nu eenmaal vast besloten van het zeemannenleven af te zien. De vaders van het weesbuis konden daar nu ook weinig meer tegen doen, daar Jan Velders al boven de jaren was, en niet meer onder hun gezag stond. Een der regenten echter, die ondersoek gedaan had naar het schip waarop Velders zich had bevonden, meende toch dat het goed zou zijn zoo hij eens met den jongen man sprak, die nu nagenoeg alleen in de wereld stond. Hij liet hem bij zich komen en wees hem op de bewaardende hand des Heeren, die hem in betrekkelijk korten tijd tweemaal uit gevaaren had gered.

Op de ernstige vraag, of hij daarvoor den Heere God ook dank gebracht had, bleef Jan het antwoord schuldig. De waarheid was, dat hij zich op zijn reizen en onder al zijn lotgevalen zeer weinig om den dienst des Heeren had bekommerd. Het scheepsleven was heliax ook weinig geschikt om hem tot een vroem leven op te leiden. Wel echter verklaarde hij den regent, dat juist al zijn lotgevalen en onheilen ter zee hem er toe gebracht hadden van het reizen voorgeopd af te zien. En de vriendelijke man was toen zoo goed Jan te beloven hem weer zoo mogelijk een plaats te zullen bezorgen bij het smidsvak, dat hem nog het meest aantrok. De vader was zoo goed als zijn woord en kort daarop kreeg Jan een plaats als